

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta (2009) kohta”

KOM(2008) 159 lõplik — 2008/0064 (COD)

(2009/C 27/25)

7. aprillil 2008. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta (2009) kohta”.

Komitee juhatus tegi 21. aprillil 2008 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 446. istungi järgul 9.–10. juulil 2008 (9. juuli istungil) pearaportööriks José Isaias RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 108 ja erapooletuks jäi 5 liiget.

1. Järeldused

1.1 Komitee toetab täielikult kõiki Euroopa Liidu kodanike loovuse ja innovatsiooni arendamiseks võetavaid meetmeid ning tervitab algatust pühendada üks Euroopa aasta loovuse toetamisele ja arendamisele elukestvat õppe kaudu, sest loovus on innovatsiooni alus. Komitee on korduvalt rõhutanud, kui oluline on edendada innovatsiooni Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamiseks⁽¹⁾. Sellele vaatamata ja olles siiski nõus Euroopa loovuse ja innovatsiooni aastat ümbritseva raamistikuga, leiab komitee, et otsuse ettepanek, mille kohta komitee käesolev arvamus koostatakse, ei ole kavandatud eesmärgi saavutamiseks just kõige parem võimalik vahend. See seisukoht toetub käesolevas arvamuses esitatud tähelepanekutele.

1.2 Kui teisi Euroopa aastaid on korraldatud suure ajavaruga, kus ettepanekuid on esitatud kuni kaks aastat enne vastava aasta tähistamist, siis käesoleval juhul jääb komisjoni ettepaneku vastuvõtmisest kuni Euroopa aasta alguseni vaid seitse kuud, mille jooksul Euroopa Parlament ja nõukogu peavad otsuse heaks kiitma ning Euroopa Komisjon ja liikmesriigid peavad korraldama ja kooskõlastama elluviidava tegevuse. Komitee leiab, et praegune protsess on toimunud rutakalt ning võib ohustada Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta tähistamist, sest see vääraks Euroopa aasta tähtsusele paremini vastavat ettevalmistust.

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 13. detsembri 2006. aasta arvamus teemal „Euroopa potentsiaali rakendamine ja suurendamine teadus-, arendus- ja uuendustegevuses”, raportöör Gerd WOLF (ELT C 325, 30.12.2006).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 14. detsembri 2005. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm”, raportöör Bernhard WELSCHKE, kastraportöör Lucia FUSCO (ELT C 65, 17.3.2006).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 12. juuli 2007. aasta arvamus teemal „Investeeringud teadmisesse ja uuendustegevusse (Lissaboni strateegia)”, raportöör Gerd WOLF (ELT C 256, 27.10.2007).

1.3 Otsuse ettepanekus on jäetud täpsustamata kaks aspekti, mis on komitee arvates äärmiselt asjakohased ja mida tuleks ettepanekus paremini selgitada ja täpsustada. Need kaks aspekti puudutavad Euroopa aasta rahastamist ning viitamist teiste ELi programmide ja poliitikameetmete kaasamisele ja nende poolsele toele lisaks elukestva õppe valdkonnale.

1.3.1 Komitee on nõus Euroopa Komisjoni ettepanekuga selles osas, et Euroopa aasta elluviimiseks ei ole vaja luua eelarves eraldi vahendeid, ning sellega, et kasutataks elukestva õppe programmi eelarvevõimalusi, sest kõnealuse programmi eesmärkide hulka kuulub ka innovatsiooni edendamine. Kuid ettepaneku tekstis ei viidata ühelegi kõnealusele üritusele eraldatavale summale ning mainitakse vaid seda, et eelarve allikas on eelnimetatud elukestva õppe programm ning üritusi kaasrahastavad teised programmid, mida aga ei täpsustata ega nimetata. Otsuse ettepanekus sätestatu taustal leiab komitee, et ettepanekusse on vaja lisada teatud hinnanguline summa kõnealuse ürituse korraldamiseks vajaminevate kulude kohta. Komitee peab kohaseks lisada ettepanekusse eelarveprognoosi.

1.3.2 Toetuse osas, mida saavad rahastamisel anda teised programmid ja poliitikameetmed, on ettepaneku sõnastus veelgi ebamäärasem. Ettepaneku tekstist võiks järeldada, et kuna mõnes teises programmis, nagu ettevõtluse ja uuendustegevuse programm ning info- ja sidetehnoloogia poliitika toetusprogramm, mis mõlemad kuuluvad konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi alla, sisaldub innovatsiooni edendamise eesmärk, siis sellistest programmidest kaasrahastatakse Euroopa aasta üritusi. Sellega seoses peab komitee kohaseks, et ettepaneku tekstis täpsustataks, millistest programmidest Euroopa aastat rahastaks, kui suures summas ning kuidas kooskõlastatakse eri programmide kaasrahastatavaid meetmeid, arvestades seda, et kõnealuste programmide haldamine kuulub Euroopa Komisjoni eri peadirektoraatide pädevusse.

1.4 Eelnimetatud argumentide põhjal, mis on käesolevas arvamuses esitatud märkuste seas kesksel kohal, soovib komitee komisjonil kõnealune ettepanek läbi vaadata ja võtta sealjuures arvesse komitee tähelepanekuid. Samuti teeb komitee ettepaneku, et Euroopa Parlament ja nõukogu arvestaksid kõnealuste märkustega ja muudaksid otsuse neid aspekte, kus esineb kõige suurem ebamäärasus.

2. Sissejuhatus

2.1 2000. aasta märtsis Lissabonis toimunud Euroopa Ülemkogu erakorralisel istungil jõuti järeldusele, et tuleks rõhutada vajadust määratleda üleeuroopaliselt uued elukestva õppe kaudu omandatavad põhioskused, rõhutades, et Euroopa peamine vara on inimesed. Samuti rõhutati vajadust, et Euroopa haridus- ja koolitussüsteeme kohandataks nii teadmispõhise ühiskonna nõudmistega kui ka vajadusega parandada tööhõive taset ja kvaliteeti.

2.2 Elukestva õppe käigus omandatavad peamised oskused ehk põhipädevused määratleti ja neid esitleti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitus⁽²⁾ ning neid võib pidada innovatsiooni, tootlikkuse ja konkurentsivõime oluliseks teguriks teadmispõhises ühiskonnas. Nimetatud soovitusel kohta koostas komitee ka arvamuse⁽³⁾.

2.3 Brüsselis 8.–9. märtsil 2007 toimunud Euroopa Ülemkogu järeldustes kutsutakse liikmesriike ja ELi institutsioone üles võtma meetmeid, et parandada innovatsiooni raamtingimusi ning suunata enam investeeringuid teadus- ja arendustegevusele. Innovatsiooni, teadusuuringute ja hariduse tugevdamist käsitlevas osas tunnistas ülemkogu, et liikmesriigid on täis otsustavust parandada innovatsiooni raamtingimusi, näiteks konkurentsivõimelisi turgusid, ja koondada täiendavaid ressursse teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks. Seepärast kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni ja liikmesriike üles jätkama innovatsioonipoliitika strateegia rakendamist, arvestades sellega, et haridus ja koolitus on hästitoimiva teadmiste kolmnurga (haridus-teadustegevus-innovatsioon) eeltingimus.

2.4 Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta käivitamine on hea viis anda panus arutellu Euroopa ees seisvate väljakutsete üle, suurendades üldsuse teadlikkust loovuse ja innovatsioonisuutlikkuse tähtsusest isiklikus arengus ja ühise heaolu suurendamisel.

⁽²⁾ ELTL 394, 30.12.2006.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 18. mai 2006. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus põhipädevuste kohta elukestvas õppes”, raportöör Mária HERCZOG (ELT C 195, 18.8.2006).

3. Ettepaneku kokkuvõte

3.1 Otsuse ettepanekus kuulutatakse 2009. aasta Euroopa loovuse ja innovatsiooni aastaks, mille üldeesmärk on toetada liikmesriikide tegevust loovuse arendamisel elukestva õppe kaudu. Loovus on innovatsiooni alus ning peamine tegur ühiskonnas inimeste isiklike, tööalaste, ettevõtlusalaste ja sotsiaalsete pädevuste arendamisel. Sellele üldeesmärgile lisatakse 13 tegurit, mis toetavad loovuse ja innovatsioonisuutlikkuse arendamist.

3.2 Nimetatud eesmärkide saavutamiseks kavandatavad meetmed sisaldavad muu hulgas konverentse ja algatusi, mis suurendavad üldsuse teadlikkust loovuse ja innovatsioonisuutlikkuse kohta, oluliste sõnumite tutvustamise kampaaniaid, heade tavade näidete kindlaksmääramist ja levitamist ning uuringute tegemist riigi ja ELi tasandil.

3.3 Luuakse Euroopa aasta riikliku koordinaatori roll, kes vastutab korralduse eest riiklikul tasandil, ning sätestatakse meetmete kooskõlastamine ELi tasandil Euroopa Komisjoni korraldatavate riiklike koordinaatorite kokkusaamiste abil.

3.4 Lõpetuseks sätestatakse ettepanekus, et Euroopa aastat rahastatakse elukestva õppe programmist, ilma et see piiraks toetust ja kaasrahastamist, mida võib pakkuda muude valdkondade (ettevõtlus, ühtekuuluvus, teadusuuringud ja infoühiskond) programmide kaudu.

4. Üldmärkused ettepaneku kohta

4.1 Komitee toetab täielikult kõiki Euroopa Liidu kodanike loovuse ja innovatsiooni arendamiseks võetavaid meetmeid. Komitee omaalgatuslikus arvamuses „Uuendustegevus: mõju tööstuse muutustele ja EIP rollile”⁽⁴⁾ kinnitas komitee, et „uuendustegevus peab toetuma eelkõige laiapõhjalisele haridusele ja koolitusele kooskõlas elukestva õppe kriteeriumiga”. Sel põhjusel ja kooskõlas esitatud seisukohaga toetab komitee otsustavalt selliste vahendite kasutamist, mis aitavad arendada loovust ja innovatsioonisuutlikkust. Siiski peab komitee vajalikuks teha kõnealuse ettepaneku kohta järgmised märkused.

4.2 Komitee tervitab algatust pühendada üks Euroopa aasta Euroopa kodanike loovuse toetamisele ja arendamisele elukestvat õppe kaudu, sest loovus on innovatsiooni alus. Komitee on korduvalt avaldanud arvamust selle kohta, kui oluline on

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 11. juuli 2007. aasta arvamus teemal „Uuendustegevus: mõju tööstuse muutustele ja EIP rollile”, raportöör János TÓTH, kaasraportöör Enrique CALVET CHAMBON (ELT C 256, 27.10.2007).

edendada innovatsiooni Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamiseks. Sellega seoses märgiti Aho aruandes ⁽⁵⁾, et on vaja edendada innovatsioonikultuuri, et ületada sotsiaalseid ja tootlikkusega seotud probleeme Euroopas.

Olles küll nõus Euroopa loovuse ja innovatsiooni aastat ümbritseva raamistikuga, leiab komitee siiski, et otsuse ettepanek, mille kohta komitee käesolev arvamus koostatakse, ei ole kavandatud eesmärgi saavutamiseks kõige parem võimalik vahend, seda nii kõnealuse dokumendi sisu tõttu kui ka dokumendi koostamise ja vastuvõtmise viisi tõttu.

4.3 Kõnealuse algatuse lähenemisviis ei ole komitee arvates sellist liiki meetmete jaoks kõige sobivam. Otsuse ettepaneku seletuskirja punktis 3 huvitatud isikutega konsulteerimise kohta märgitakse, et Euroopa Parlamendi liikmete ja liikmesriikide esindajatega on peetud eelnevaid mitteametlikke arutelusid. Seega on ettepaneku koostamine toimunud ülalt-alla suunal, ELi institutsioonidest kodanike poole.

Komitee leiab, et ülalt-alla lähenemisviisi puhul, kus ühiskond ja seda moodustavad organisatsioonid ja üksikisikud ei ole osalenud Euroopa aasta kavandamises ja väljatöötamises, jäävad üritused suurema tõenäosusega üldsusele märkamatuks kui siis, kui need, kelle hilisem osalemine on vajalik ürituse edukaks toimumiseks, oleksid olnud aktiivselt kaasatud.

Sellega seoses soovib komitee meenutada seisukohta, mida komitee on väljendanud arvamusel teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele Euroopa puuetega inimeste aasta 2003 rakendamise, tulemuste ja üldhinnangu kohta” ⁽⁶⁾. Nimetatud arvamusel ⁽⁷⁾ kutsus komitee Euroopa institutsioone toetama alt-üles lähenemist järgmiste taoliste algatuste ettevalmistamisel. Seepärast kordab komitee vajadust kasutada Euroopa aastate ettevalmistamisel just kirjeldatud meetodit.

4.4 Arvestades sellega, et Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta algus on kavandatud 2009. aasta 1. jaanuariks, ning tähtaegadega, mis jäävad selle kinnitamiseks Euroopa Parlamendis ja nõukogus esimesel lugemisel, leiab komitee, et kõnealuse Euroopa aasta väljatöötamise ja kinnitamise ajakava on väga rutakas. Eelmistel sarnastel puhkudel on komitee võtnud

oma arvamusel vastu aasta enne ürituse algust ⁽⁸⁾, mis on tunnistus komisjonipoolsest aegsast kavandamisest. Üks hea näide nimetatud aegsast kavandamisest on komitee täiskogu 2008. aasta mai istungjärgul arvamusel ⁽⁹⁾ vastuvõtmine teemal „Ettepanek: Euroopa parlamendi ja Nõukogu otsus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010) kohta” ⁽¹⁰⁾.

Võib-olla oleks mõistlikum kõnealune algatus pigem edasi lükata ja mitte anda 2009. aastale Euroopa aasta nimetust kui suruda läbi sellise otsuse rutakas heakskiitmine, mis ei võimalda meetmete korraldamiseks vajaliku aja puudusel saavutada kehtestatud eesmärgi.

4.5 Ettepaneku seletuskirja punktis 3.2 väljendatakse lootust, et Euroopa aasta 2009 on vähemalt sama suure mõjuga kui eelmised seda tüüpi algatused hariduse valdkonnas, näiteks Euroopa elukestva õppe aasta ja Euroopa aasta „Haridus spordi kaudu”. Ettepanekus ei ole aga ühtegi artiklit ega märgatava meetmete tulemuste järeldamise kohta. Sellest võib järeldada, et mõjuanalüüs tehakse empiirilisel või elukestva õppe programmi või muude asjaomaste programmide kaudsete näitajate abil.

4.6 Komitee jagab komisjoni seisukohta, et paindlikkus elukestva õppe programmi ja teiste asjakohaste programmide aastaste ja mitmeaastaste prioriteetide määramisel näeb ette piisava rahalise marginaali, nii et Euroopa aasta tähistamiseks ei ole vaja suunata eraldi vahendeid. Innovatsiooni edendamine on seatud üheks eesmärgiks elukestva õppe programmis ning samuti mitmes teises programmis, nt ettevõtluse ja uuendustegevuse programm ning info- ja sidetehnoloogia poliitika toetusprogramm, mis mõlemad kuuluvad konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi alla. Seepärast ja kuigi ettepanekus ei mainita sõnaselgelt nimetatud raamprogrammi, leiab komitee, et kõnealust algatust on võimalik korraldada olemasolevatele programmidele ja eelarvetele toetudes, nii nagu märgitakse ettepaneku seletuskirja punktis 5.

⁽⁸⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 8. detsembri 1999. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Euroopa keelte aasta (2001) kohta”, pearaportöör Bernd RUPP (EÜT C 51, 23.2.2000).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 24. aprilli 2002. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse Euroopa aasta „Haridus spordi kaudu” (2004)”, raportöör Christoforos KORYFKDIS (EÜT C 149, 21.6.2002).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 14. detsembri 2005. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Euroopa aasta „Võrdsed võimalused kõigile — Õiglase ühiskonna poole” (2007) kohta”, raportöör Mária HERCZOG (ELT C 65, 17.3.2006).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 20. aprilli 2006. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, mis käsitleb kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aastat (2008)”, raportöör Agnes CSER (ELT C 185, 8.8.2006).

⁽⁹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 29. mai 2008. aasta arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa parlamendi ja Nõukogu otsus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010) kohta”, raportöör Krzysztof PATER, kaasraportöör Erika KOLLER (ELT C 224, 30.8.2008, lk 106).

⁽¹⁰⁾ KOM(2007) 797 lõplik.

⁽⁵⁾ „Creating an innovative Europe” („Innovatiivset Euroopat luues”), EUR 22005 ISBN 92-79-00964-8.

⁽⁶⁾ KOM(2005) 486 lõplik.

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 14. veebruari 2006. aasta arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele Euroopa puuetega inimeste aasta 2003 rakendamise, tulemuste ja üldhinnangu kohta”, punkt 1.2, raportöör Gunta ANČA (ELT C 88, 11.4.2006).

5. Konkreetsed märkused artiklite kohta

5.1 Ettepaneku artiklis 2 sätestatakse konkreetsem eesmärk rõhutada tegureid, mis toetavad loovuse ja innovatsioonisuutlikkuse arendamist. Nimetatud tegurid on jagatud kolme suurde rühma, mis omakorda hõlmavad eri aspekte, mida tuleb arendada.

Komitee leiab, et kirjeldatud eesmärged ja/või tegureid tuleks enam täpsustada, nii et võetavad meetmed keskenduksid mõnele üksikule loovuse ja innovatsiooni olulisele aspektile, mis moodustaksid kogu tegevuse keskse telje, samuti üldsusele ja eriti noortele, kes oleksid võetavate meetmete sihtrühm, ning haridusasutustele ja sotsiaal-majanduslikele ja ettevõtlusvõrgustikele, mis on nimetatud meetmete elluviimise kanalid.

5.2 Euroopa aastal, mis on pühendatud loovusele ja innovatsioonile, tuleks seatud eesmärkide saavutamiseks võtta uuenduslikke meetmeid. Artiklis 3 nimetatud meetmed on küll sobivad, kuid neid kasutatakse harilikult igasuguse teavitus-, toetus- või reklaamikampaania puhul. Komitee on seisukohal, et eelkõige noorte jaoks oleks väga hariv, kui kõnealuses artiklis nimetatud meetmetele lisaks võetaks ettepanekus seatud eesmärkide saavutamiseks kasutusele mõni uudne meede. Näiteks võiks käivitada ideekonkursi, et leida vahend, mis võimaldaks loovuse ja innovatsioonisuutlikkuse arendamist kogu Euroopas pidevalt tähelepanu keskmes hoida. Samuti võiks korra aastas või iga kahe aasta järel anda välja Euroopa auhinda, mis väärtustaks Euroopa kõige nooremate kodanike tõeliselt uuenduslikke ideesid ja loovust kõige erinevates valdkondades ning annaks neile võimaluse tegutseda.

5.3 Ilma et see piiraks üldmärkustes väljendatud seisukohti Euroopa aasta kaasrahastamise kohta elukestva õppe programmi

ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi kaudu, leiab komitee, et ettepaneku artiklis 6 tuleks seda kõnealuse ürituse eduka elluviimise jaoks niivõrd olulist aspekti täpsemalt määratleda.

5.3.1 Otsusesse tuleks vähemalt lisada eelarveprognoos. Selle võiks esitada summana, mis eraldatakse 2009. ja järgmisteks eelarveaastateks Euroopa aastat kaasrahastavatest programmidest, või siis maksimaalse protsendina asjaomastel eelarveaastatel programmide raames eraldatavatest summadest. Mõlemad lahendused oleksid sobivad, sest komitee arvates ei ole hea jätta kõnealuse algatuse kulude prognoosi täiesti määratlemata.

5.3.2 Ettepaneku kõnealune artikkel 6 algab järgmiste sõnadega: „Ilma et see piiraks toetust, mida võib Euroopa aasta 2009 toetamiseks anda muude valdkondade (näiteks ettevõtlus, ühtekuuluvus, teadusuuringud ja infoühiskond) programmide ja poliitikameetmete kaudu, ...” Komitee leiab, et osundatud fraasi ebamäärasus jätab ebaselgeks komisjoni teiste peadirektoraatide ning muude kui hariduse, kultuuri ja elukestva õppe valdkonna programmide osalemise ja nendepoolse kaasrahastamise viisi. Seepärast leiab komitee, et ettepanekus tuleb täpsustada, millistest programmidest Euroopa aastat rahastatakse, kui suures summas ning kuidas kooskõlastatakse eri programmide kaasrahastatavaid meetmeid, arvestades seda, et kõnealuseid programme haldavad Euroopa Komisjoni eri peadirektoraadid.

5.4 Lõpuks, aga mitte vähemtähtsana, peab komitee vajalikuks, et ettepanekus viidataks ka Euroopa aasta tulemuste ja ulatuse hindamisele. Pärast Euroopa aasta lõppemist on vaja hinnata elluviidud meetmeid ja saavutatud tulemusi, et saada kogemusi järgmistele Euroopa aastade korraldamiseks ning analüüsida, kui suur oli tehtud jõupingutuste haare ja edu.

Brüssel, 9. juuli 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS